

HET BOSLEERPAD BIJ DE STUWDAM VAN EUPEN...

...EEN ANDERE
KIJK
OP HET BOS

5

4

B

6

3

C

D

E

7

8

2

A

9

1

HARTELIJK WELKOM BIJ HET BOSLEERPAD VAN DE STUWDAM VAN EUPEN!

Het bosleerpad begint en eindigt hier op de parkeerplaats van de stuwdam van Eupen. Het is 2,5 km lang, voert door een prachtig beuken- en eikenbos en ook door een sparrenbos.

Dit bosleerpad is een project van de stad Eupen en is samen met de boswachterij Eupen I tot stand gekomen. Het project werd gefinancierd door de Duitstalige Gemeenschap en door de stad Eupen.

Hier kan je de natuur met al je zintuigen beleven.

- 1- Het bos - spiegelbeeld van de samenleving
A- De boomtelefoon
- 2- De mens bedreigt het bos
B- Het verspringen
- 3- Verpleging van de jongwas en dunningen
- 4- De bodem bepaalt het bos
- 5- Van het jonge boompje tot de volgroeide boom
- 6- Monocultuur en gemengd bos
C- De luisterhoek
D- De verrekijker
E- De boomhoogte
- 7- De boswachter
- 8- Dieren in ons bos
- 9- De lagen van het bos

EN HOE
HEET JIJ ?

NAAM:

.....

VOORNAAM:

.....

ADRES:

.....

.....

.....

MIJN NAAM IS FOXY.
IK WOON HIER EN IK
ZAL JE BEGELEIDEN
DOOR MIJN BOS.

„Volg mij in de “goede oude tijd”. Je ziet er jongens met leren broeken en grappige hoeden.“

Hout sprokkelen

Bosfeest bij de Diepbach

Uitstapje op zondag naar de Schwarze Brücke

Eupen: De Getzbach met waterval

HET BOS - SPIEGELBEELD VAN DE SAMENLEVING

Voor 1800 bestonden onze bossen enkel uit loofbomen. Tot ongeveer 1860 leefden hier ook wolven.

Het bos was toen levensnoodzakelijk. Het leverde brandhout, geneeskrachtige planten en eikenbast om leer te looien ...

Bovendien hadden de mensen van Eupen in de bossen zogenaamde “gemeenschappelijke rechten”. Ze mochten er koeien en varkens laten grazen, hout sprokkelen en strooisel en gras meenemen.

De bossen werden regelrecht leeggeroofd.

Toen deze “gemeenschappelijke rechten” werden afgeschaft, lukte het burgemeester Mooren om als schadeloosstelling een deel van het Hertogenwald te verwerven. Zo werd in 1893 en 1899 een gedeelte van het Hertogenwald eigendom van de stad Eupen.

Om de mensen te laten meegenieten van het bos, organiseerde burgemeester Mooren in 1900 al bosfeesten.

„Vroeger telefoneerden de kinderen met een stuk hout. Probeer jij dat ook eens?“

DE BOOMTELEFOON

Kun jij je voorstellen dat je met een boom kan telefoneren?

Probeer het eens! Hou je oor aan het einde van de boomtelefoon.

Iemand anders moet dan de vogel spelen.

De vogel krabt een beetje aan het einde van de boomtelefoon.

En? Kun je iets horen?

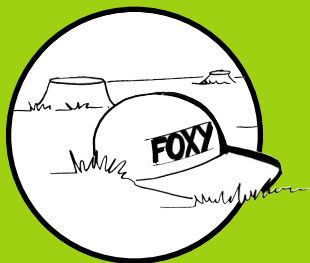

DE MENS BEDREIGT HET BOS

Nadat het bos was leeggeroofd en verwoest moest het weer worden hersteld. Er werden minder bomen gekapt en op grote schaal nieuwe bomen aangeplant. Door deze vorm van bosbeheer steeg het bosaandeel in het Waalse gewest tot ongeveer 1/3 van de oppervlakte. In de Duitstalige Gemeenschap bedraagt het bosaandeel 44 %. Maar ook nu wordt het bos bedreigd door nieuwe gevaren: ontginning, het afsterven door de luchtvervuiling, bosbranden, vuilstorten ...

Daarom zijn er regels die je in acht moet nemen in het bos. Deze regels zijn opgenomen in het Belgisch boswetboek van 1854, zoals bijvoorbeeld:

- Stook geen vuur in of in de buurt van een bos!
- Begeef je niet buiten de wegen en paden!
- Trek geen planten uit!

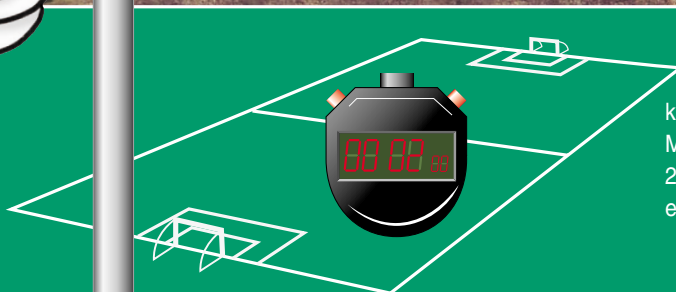
„ Als de mensen niet beter opletten dan zullen er in de toekomst geen bossen meer zijn. En dan zal ik ook wel niet meer bestaan. “

*Vuilstortplaats
in het bos van Eupen*

*Bosbrand: De brandweer
van Eupen aan het werk*

*Geluidloos sterven van het bos door
de luchtvervuiling - ook het bos
van Eupen wordt daardoor
getroffen.*

Jaarlijks verdwijnen 150.000 km² oerwoud, speciaal in Midden- en Zuid-Amerika: elke 2 seconden het formaat van een voetbalveld.

HET VERSPRINGEN

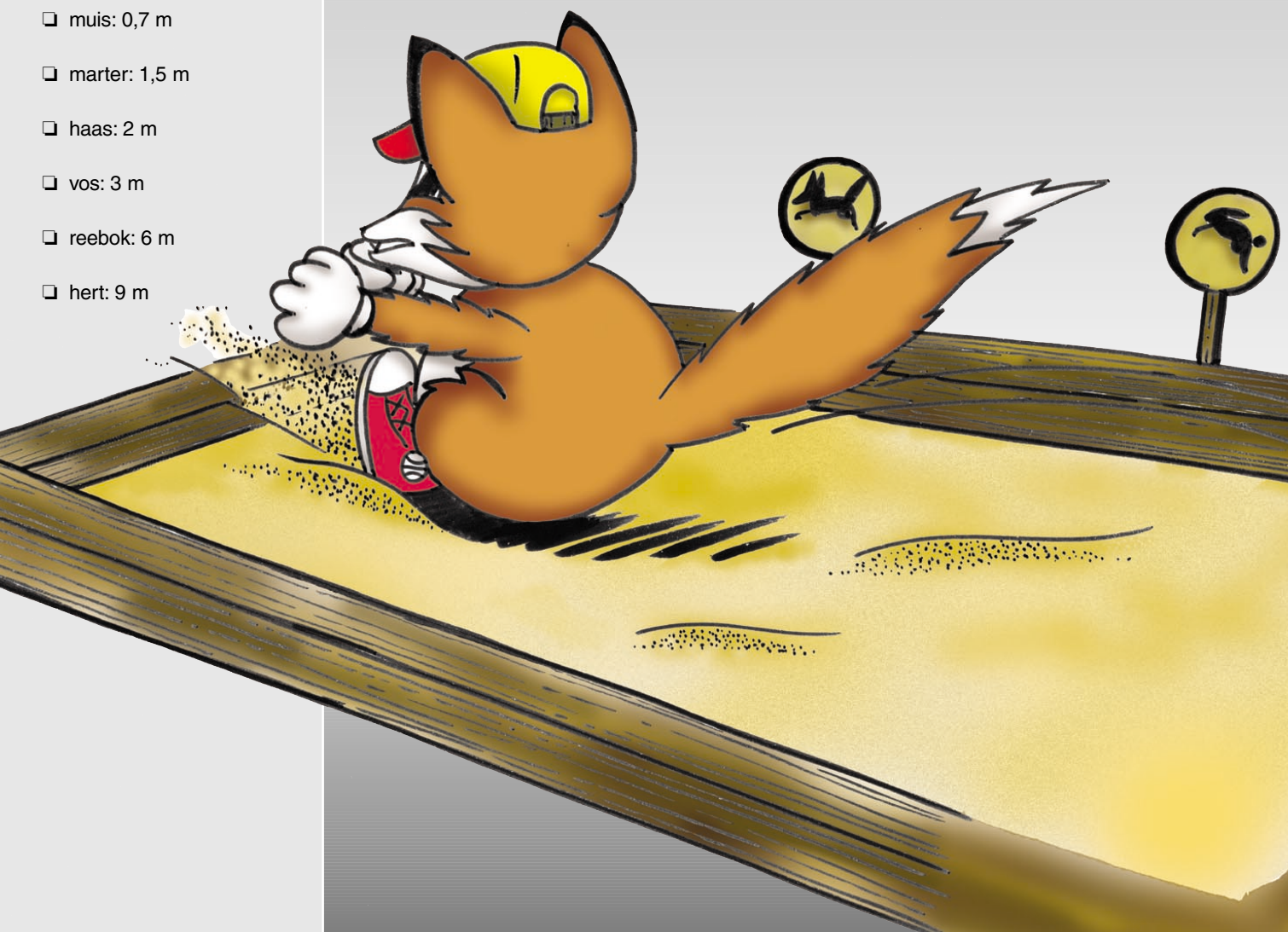
Ik spring zo ver als een...!

Je springt zo ver als

- ☐ muis: 0,7 m
- ☐ marter: 1,5 m
- ☐ haas: 2 m
- ☐ vos: 3 m
- ☐ reebok: 6 m
- ☐ hert: 9 m

„ Wat we nu nodig hebben is een sportman.
Ben jij zo goed als ik?
Probeer het toch eens! “

„ We zetten onze tocht verder. Misschien ontmoeten we wel de boswachter met zijn helpers.... “

VERPLEGING VAN DE JONGE BOMEN EN DUNNINGEN

Reeds na enkele jaren vormen de jonge bomen een dichte begroeiing waardoor licht en voedingsstoffen de planten op ongelijke wijze bereiken.

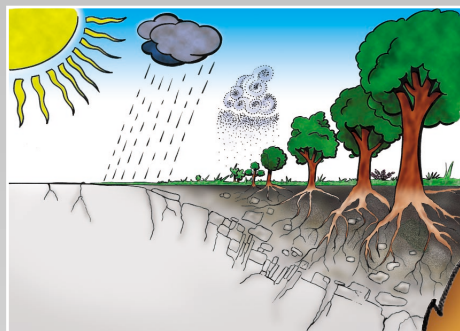
Door het weghalen van een aantal bomen komt er meer licht en ruimte in het bos. Later als het bestand ouder is, wordt er nogmaals uitgedund en wordt een meer regelmatige afstand tussen de bomen onderling verkregen. Daarbij let de boswachter ook op de variatie van de soorten en de stamvorm.

Hij probeert ook door het afzagen van zijtakken en het snoeien, de kwaliteit van het hout te verbeteren.

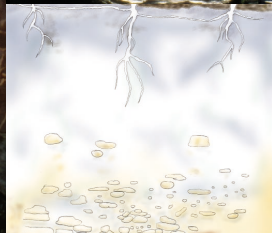
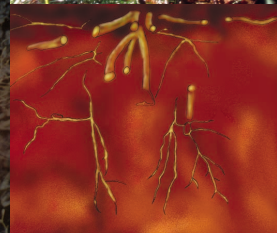

„Ik woon in een boom en ken elke bodemlaag.
Ook jij kan dit leren!“

In een hand vol aarde
vind je meer levende
organismen dan er mensen
zijn op onze planeet.

DE BODEM BEPAALT HET BOS

De bodemvorming begint met de verwerking van het gesteente. Door warmte en vorst vervalt het gesteente, terwijl water de aanwezige mineralen vrij maakt.

Op deze verweerde oppervlakten gaan korstmossen en mossen groeien, die de verwerking nog versterken. Daarna kunnen de planten zich installeren en ook de bodemdierpjes. Onder de humuslaag (laag van verteerd organisch materiaal) vormt zich dan de minerale bodem.

Gedurende de vorming van de bodem, ontstaan er verschillende lagen (horizons). De bodemsoorten in onze omgeving zijn duidelijk herkenbaar aan een typisch profiel. Hier in het bos vindt men voornamelijk bruine aarde en pseudogley. De bruine aarde is typisch voor loofbossen in het middelgebergte. Doordat er ijzer vrijkomt wordt de bodem bruin. Daar waar het grondwater zich tijdelijk verzamelt, ontstaat een pseudogley (licht gekleurde bodemlaag met grijsachtige- of okerkleurige vlekken).

Naar gelang het bodemtype groeien er verschillende bomen en planten en ontwikkelt elke boomsoort zijn eigen wortelsysteem. Dat kan zijn een oppervlaktewortelsysteem of een dieptewortelsysteem.

VAN HET JONGE BOOMPJE TOT DE VOLGROEIDE BOOM

De bosbeheerder kapt de bomen die zijn voorganger 100 jaar geleden heeft geplant en hij plant bomen die zijn opvolger over 100 jaar zal kappen.

Ondertussen moet het bos op een verantwoorde manier beheerd worden.

Een belangrijke basisregel is het principe van de duurzaamheid. Dit betekent dat er niet meer bomen mogen worden gekapt dan er ook weer kunnen bijgroeien.

Een van de manieren om het bos te exploiteren is de zogenaamde "natuurgetrouwe bosbouw". Daarbij volgt men de regels die de natuur ons zelf aanleert.

„Ik voel me opperbest in het bos. Want gelukkig zijn er de boswachters die hier goed zorg dragen voor alles!“

„Mijn vriend de boswachter kent het bos als zijn binnenzak. Hij kan je dan ook alles haarfijn uitleggen.“

DE BOSWACHTER

Als “man op het terrein” is de boswachter de belangrijkste beschermer van het bos.

Door zijn dagelijks werk zorgt hij voor een gunstige ontwikkeling en de gevarieerdheid van het bos.

Hij werkt ook mee aan zoologisch en botanisch onderzoek.

Hij staat de bezoekers van het bos graag ter beschikking als een bekwame gids.

Aarzel niet om hem aan te spreken.

Misschien kan je toekijken terwijl de boswachter aan het werk is:

- bij het blesen;
- bij het meten van de bomen;
- bij het jachttoezicht;
- met wandelaars;
- bij het opmeten van bospercelen.

„Ik loop het liefst door het sparrenbos, maar daar ziet iedereen me wel. Als ik me wil verstoppen dan ga ik naar het gemengd bos.“

MONOCULTUUR EN GEMENGD BOS

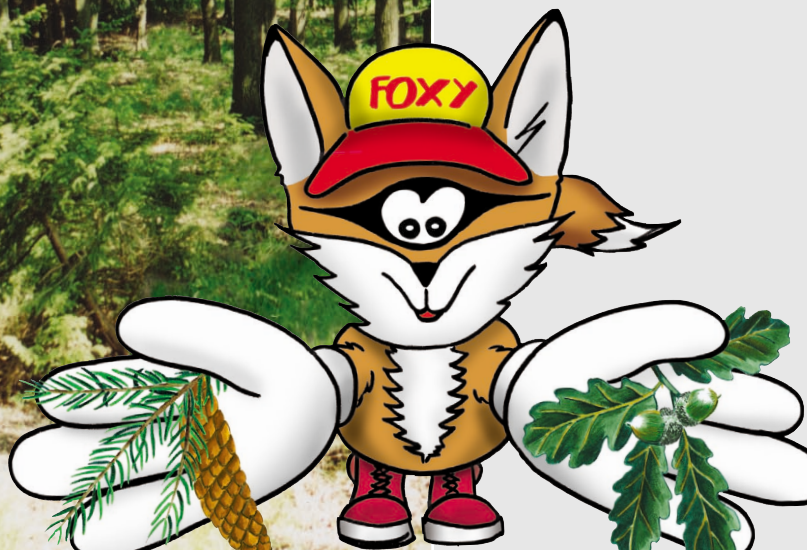
“Verschillende soorten bos zijn ook verschillende leefmilieus.”

In het bos bestaat er een veelvuldige samenhang tussen zijn bewoners: de planten en de dieren. Als deze schakels onderbroken worden brengt men het kwetsbare evenwicht in gevaar.

Hier zie je twee soorten bos: het ene is een gemengd bos (bestaande uit meerdere boomsoorten: beuk, eik ...) het andere een monocultuur (spar).

Twee verschillende leefmilieus en twee verschillende evenwichten.

Vergelijk de twee soorten bos en probeer de verschillende planten bij hun juiste leefmilieu onder te brengen.

DE LUISTERHOEK

Sluit je ogen en beleef de natuur met al je zintuigen! Vertel over de geluiden die je hoort!

„Hoe stil is het hier.
Hier moet je heel
rustig observeren
en luisteren.

“

DE VERREKIJKER

Kijk goed naar de kleine dingen van de natuur!

„Om te weten hoe hoog deze boom is,
hoef je er niet eens in te klimmen. “

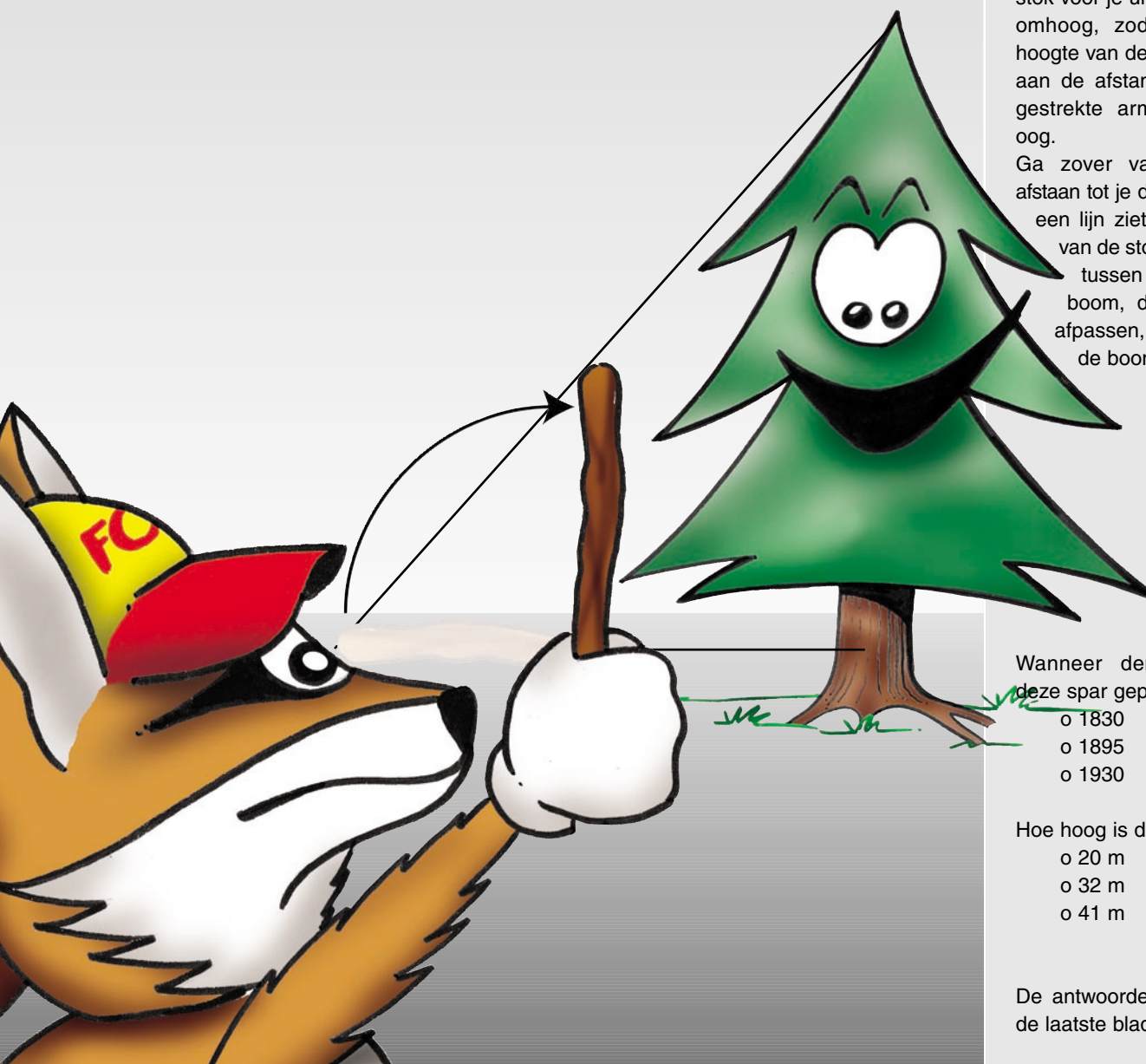
DE BOOMHOOGTE

Probeer de hoogte van
deze spar te schatten!

Probeer het ook met de
"stokmethode":

Zoek eerst een stok. Hou de
stok voor je uit, recht
omhoog, zodanig dat de
hoogte van de stok gelijk is
aan de afstand van je uit-
gestrekte arm tot aan je
oog.

Ga zover van de boom
afstaan tot je de boomtop op
een lijn ziet met de punt
van de stok. De afstand
tussen jezelf en de
boom, die je nu kan
afpassen, is gelijk aan
de boomhoogte.

Wanneer denk je, werd
deze spar geplant?

- ☐ 1830
- ☐ 1895
- ☐ 1930

Hoe hoog is deze spar?

- ☐ 20 m
- ☐ 32 m
- ☐ 41 m

De antwoorden vindt je op
de laatste bladzijde.

„Kom, ik stel je voor aan enkele
van mijn vrienden.“

DIEREN IN ONS BOS

Als je rustig bent in het bos
zal je misschien dieren kun-
nen zien. Maar je mag ze niet
storen of opjagen.

Aan de sporen die ze achterlaten
kan je zien welke dieren in het
bos leven.

Verbind de dieren met de
bijbehorende sporen.

Let ook op sporen en vooral op
geluiden in het bos!

Misschien kun je enkele dieren
van dichtbij bekijken!

Hert

Reebok

Das

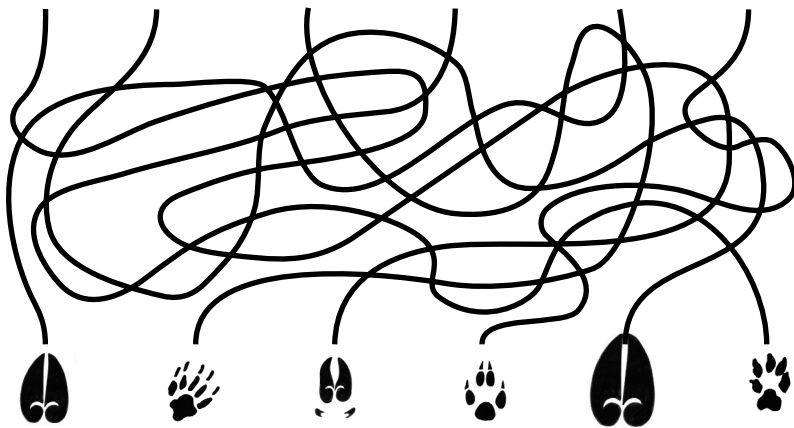
Marter

Everzwijn

Vos

„ Heb je stiften? Dan kleur ons bos in
met vrolijke bonte kleuren. “

„Wist je dat het bos meerdere verdiepingen heeft? En dat daar de meest verschillende diersoorten leven?“

DE LAGEN VAN HET BOS

Naar gelang hun hoogte worden de planten in het bos ingedeeld in verschillende lagen: de bomenlaag en de bodemlaag.

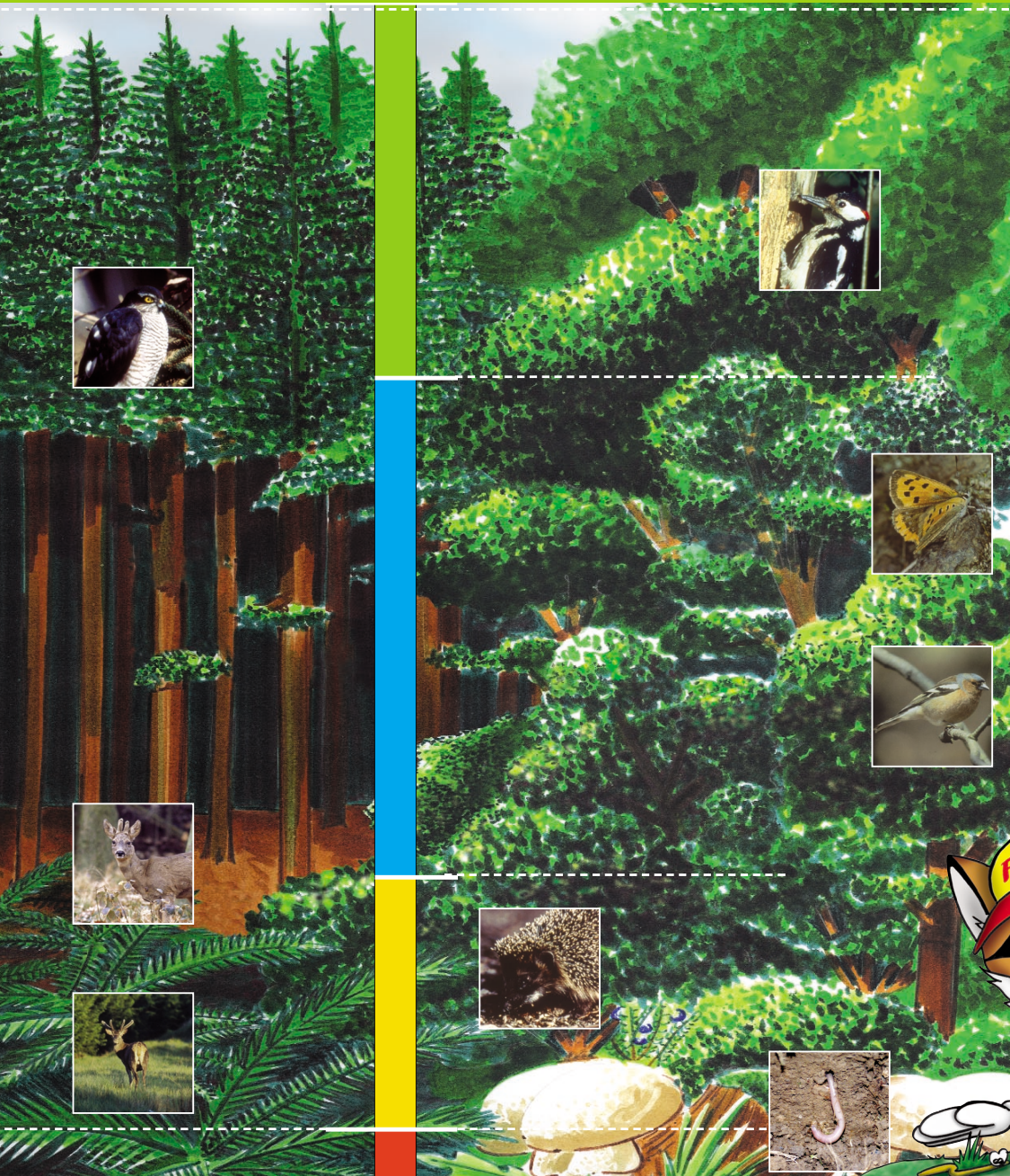
De bomenlaag bepaalt hoeveel licht en warmte de bodem bereikt.

De bodemlaag wordt verder ingedeeld in de struikenlaag, de kruidenlaag en de mossen.

In deze laatste laag groeien planten zonder bloemen zoals mossen en paddestoelen. Daarnaast is er nog de wortellaag.

Als de bomenlaag zeer dicht is dan heeft dat een grote invloed op de levensvoorwaarden in het bos. Het is dan veel donkerder, vochtiger en koeler dan wanneer het bos open is.

Ook dieren hebben hun nesten en holen in de verschillende lagen van het bos. Kun je mijn vriendjes in de verschillende lagen van het bos vinden?

„ Spar aangeplant in 1895
Hoogte : 32 m “

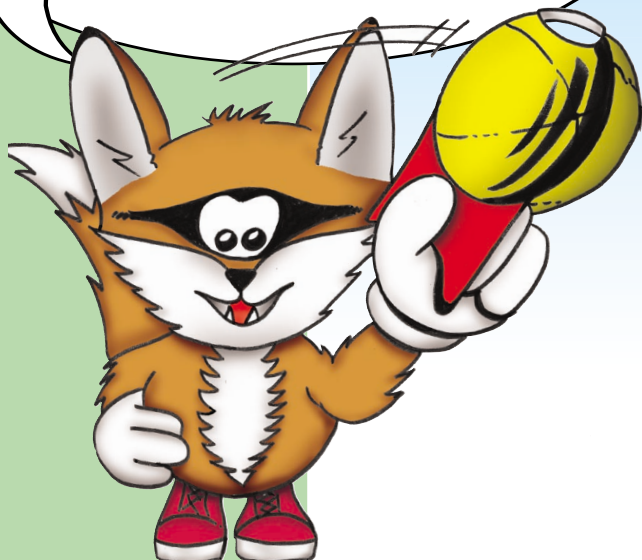
TOT ZIENS!

Vond je het bosleerpad leuk?
Kom je nog een keer terug?
Vertel je vriendjes en vriendinnetjes van de belevenissen!

Zou je het niet leuk vinden met je klas het bos te bekijken met een boswachter?

WIJ ZOUDEN HET LEUK VINDEN
JE REACTIE TE HOREN!

BOSWACHTERIJ EUPEN I • TER ATTENTIE VAN: FOXY
HAASSTRASSE 7 • 4700 EUPEN • TEL: 087/85.90.20
E-MAIL: CANTONNEMENT.EUPEN1@MRW.WALLONIE.BE

Ontwerp en tekst : N. Reinartz, R. Thomassen • Layout : perspectives.be

